

*pitkäaikaisasunnottomuuden
vähentämishjelma 2008-2011*

PAAVO- KEHITTÄJÄVERKOSTON TYÖRYHMÄ 4:N TYÖKOKOUS 2.9.2009

Yhteisöllinen integrointi - asuinaluelähtöiset toimintamallit

Muistio työryhmän 4 työskentelystä

Työkokous nro III

Osallistujat, nimi, organisaatio, sähköpostiosoite

Jukka Hampunen, puheenjohtaja, HDL, Helsinki, jukka.hampunen@hdl.fi

Kaijus Varjonen, fasilitaattori/sihtööri, SOCCA, Helsinki, kaijus.varjonen@hel.fi

Pertti Rantanen, Neapo, tampere, pertti.rantanen@neapo.com

Päivi Männistö, Hki sosvirasto/ Lähityöhanke, paivi.mannisto@hel.fi

Kerttu Mäkelä, Oma ovi hanke, Tampere, kerttu.makela@siltavalmennus.fi

Heli Alkila, HDL, Helsinki, heli.alkila@hdl.fi

Peter Fredriksson, Ympäristöministeriö, Helsinki, peter.fredriksson@ymparisto.fi

Seppo Saine, Hki sosvirasto, seppo.saine@hel.fi

Tuulia Hokkanen, Vantaa, tuulia.hokkanen@vantaa.fi

Erkki Tapanainen, Olarinluoman vastaanottokoti, Espoo, erkki.tapanainen@espoo.fi

Työkokous

Työryhmän jäsenet kertoivat ajankohtaisia kuulumisia omilta paikkakunniltaan ja työpaikoiltaan.

Peter Fredriksson, Ympäristöministeriö piti kattavan tilannekatsauksen:

<http://www.helka.net/kaikkienhelsinki> (tietoa asunnottomuudesta ja asunnottomuusohjelmasta sekä muita aiheeseen liittyviä linkkejä)

Vähentämishjelman toteutus:

- n. 1100 asuntoa rahoitusputkessa tällä hetkellä, niistä varaus tai päätös Arassa tai Ray:llä
- Isojen hankkeiden käynnistyminen olennaista, mutta ne vievät aikansa
- Näyttäisi siltä, että hankkeiden valmistuminen painottuu aika lailla vuodelle 2011.
- Peter kertoi, miten eri hankkeet paikallisesti etenevät.

- **TUTKIMUS**, vähentämishojelman taloudellinen vaikuttavuus arvioidaan Jyväskylän ja Tampereen yliopistojen taloustieteellisten tiedekuntien toimesta. Arvioinnissa on mukana sekä asiakastaso, että palveluiden järjestämistaso. Kyseessä on kustannusanalyysi, jossa empiirinen aineisto tulee sekä asumisneuvonnasta ja sen kustannussäästöistä että tehostetun tuen asumispalveluista.
- Koko pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelma arvioidaan kansainvälisesti
→ EU:n komission Sosiaalisen Suojelun Komitea
- **TEKES**
- Peter kertoi Tekes-hankkeesta. Sen hakemusta valmistellaan parhaillaan, 4 suurinta asunnottomuuskuntaa, joiden kaupungit: Helsinki, Espoo, Vantaa ja Tampere itse suunnittelevat omaa osuuttaan. Sen lisäksi hakemuksessa on yhteinen osio, joka palvelee vähentämishojelmassa olevia 10 kuntaa sekä järjestöjä.
- Peter kertoi myös Asunto-ensin-periaatteesta, jossa palveluita taataan myös kaikkein vaikeammassa asemassa oleville.

2 isoa asiaa:

1. Miten uudet työvälineet vakiinnutetaan käytäntöön? Vakiinnuttamisesta on vasta vähän systemaattista tietoa. Skaalaus ja käyttöönotto: Kehittämishankkeita on ollut asunnottomuus-kentässä runsaasti, mutta miten saadaan niiden hyödyt, kuten työvälineet ja hyvät käytännöt yhteiseen käyttöön.
2. Miten aikaansaadaan useista palasista systeeminen muutos. Asunto-ensin-periaatteen käytännön ratkaisut ennaltaehkäisevän työn, tuen ja asumisen järjestämisessä

Lopuksi Peter puhui asumisneuvontafoorumista:

Asumisneuvontafoorumi on tehnyt työsuunnitelman kesään 2010 saakka.

ARA kehittää internet-käsikirjan asumisneuvonnasta keväällä 2010.

Luonnos valmis helmikuussa 2010.

- Tavoitteena on tehdä riittävän tarkka käsikirja, josta on hyötyä asumisneuvojan työssä. Sellainen, joka oikeasti auttaa työn solmukohdissa.

Iso-Britanniassa on vuodesta 1999 kehitetty laajoja internet-käsikirjoja. Ns. Iso-Britannian mallin hyödyntäminen on yksi keino.

Tilastointi

Ryhmässä keskusteltiin asunnottomuuden määrästä ja todettiin, että määrää on mahdoton tarkasti arvioida, koska esim. sukulaisten ja tuttavien luona asuvien määrää on vaikea tilastoida. Suomessa kuitenkin tarkimmat tilastot asunnottomuudesta toistaiseksi maailmassa, Suomessa tehty tilastoa vuodesta 1987. EU-hankkeena on tarkoitus osana väestörekisteriä tilastoida asunnottomat Euroopassa. Ei ole tietoa vielä tarkemmin milloin on mahdollista.

Draama-harjoitus ryhmän teemasta

Työkokouksessa tehtiin draama-harjoite, jossa pitkäaikaisasunnon esittäytyi ryhmälle. Harjoituksessa kuvitteellinen henkilö "Timi" asuu uudessa Asunto ensin- tyyllisessä asumispalvelussa. Ryhmän tarkoituksena oli miettiä tekijöitä, joilla Timin ja muiden asukkaiden asuminen suhteessa lähialueeseen helpottuu.

Yhteisöllinen integrointi ja asuinaluelähtöinen työ kuvitteellisessa paikassa:

Yhteistyö "Timin" kanssa:

- Kulkeminen tulisi tehdä helpoksi
- Yhteisön tulisi tukea toisiaan
- Asunto ensin-mallista keskustelu
- Mahdollisuus tavata tytärtä
- Jotenkin sillä tavalla ei-leimaava paikka, että sukulaiset ym. voivat tulla kylään ilmaan leimaantumisen pelkoa.
- Päihdehoidon ja mielenterveyden huomioiminen asumisessa.
- Tiivis avohoito
- vertaisryhmämahdollisuus
- Raittiuskäsitys, yritetäänkö raitistaa asukkaat
- Tärkeää, että uutta pettymystä ei tulisi
- Lapsen pettymys pahinta
- Jotenkin uskoa ihmiseen
- Asukas/asiakas vaistoa kyllä jos yritetään olla tekopyhiä
- Muutosprosessin tukeminen
- Yhteistyössä Timin kanssa olennaista saada hänen isyyttään ja suhdetta lapseen vahvistettua
- Tavoitteena myös saada kyseinen ihminen kokemaan, että häntä kuunnellaan ja häntä varten ollaan
- Järkevät tavoitteet
- Tuki/tukipalvelut
- Asiakkaan/asukkaan omien ajatusten mukaan lähdetäisiin rakentamaan asumista

Asuinaluetyö:

Miten asukkaat integroituvat asuinalueeseen?

Rakenteelliset tekijät. esim. tie voi vaikuttaa häiriöihin.

Miten voi olla avoin suhteessa ympäristöön?

Vuoropuhelun käyminen lähialueen kanssa.

Avoimet ovet

Kylän yhteinen lentopallokenttä

Sisäinen ja ulkoinen turvallisuussuunnitelma

Puhuttiin siitä, kuinka henkilökunta luo helposti suhteita ulospäin. Miten asukkaat voisivat olla aktiivisemmin siinä mukana. Esim. Timi voisi ottaa roolia kovastikin. Samalla naapurit näkisivät, millaisia asukkaat oikeasti ovat.

Keskustelussa nousseita tärkeitä pointteja:

- Yhteistyö esim. lähiseurakunnan kanssa, esim. 1 x kk kirkon kanssa asukkailla ohjelmaa
- Liika henkilökuntakeskeisyys voi olla ongelma, aito yhteistyö asukkaiden kanssa
- Asukkaiden ei tarvitse piilotella, he ovat alueen asukkaita siinä missä muutkin
- Avoimuus
- Erilaiset alueet suhtautuvat eri tavalla tuetun asumisen palveluun.
- Tärkeää olla yhteistila missä asukkaat voivat kokoontua
- Niidenkin kanssa, jotka käyttävät päihteitä, tulee käydä keskustelua
- Erilaisia yksiköitä eri paikoissa, monipuoliset palvelut
- Monesti kaikki toimii hyvin talon sisällä, mutta yhteistyössä ulospäin on kehittämistä
- Elämänhallinnan harjoittelu tärkeää
- Saattaen harjoittelu
- monesti asukkailla pelkoja ja huonoa itsetuntoa
- Asukkaiden motivointi ja kannustaminen ympäristöön päin
- Aina ns. "taviksetkaan" eivät osaa käyttäytyä, esim. Isot massatapahtumat ja alkoholin runsas käyttö sekä epäasiallinen käytös
- Pelkoja voi hälventää asukasiltojen avulla

- Tuetun asumisen hyviä kokemuksia: asuinalue rauhoittui (alueen kauppiaiden kokemus) kun tuli alueelle tuli organisaatio, jossa on työntekijöitä ja joka kiinnittää huomiota lähialueeseen.
- Asumiseensa tukea tarvitsevatkin ovat ihmisiä
 - ➔ Ei silti tehdä mustaa valkoiseksi, ei kielletä sitä mikä on totta
- Poliisi kutsutaan usein paikalle ennaltaehkäisevästi, matala kynnyks yhteistyöhön hyvä asia
 - ➔ Henkilökunnan aktiivinen rooli virkavaltaansa päin asumispalvelua rauhoittava tekijä
- Vaihtoehtokustannukset, mikäli asukkaat olisivat jossain muualla:
 - ➔ Esim. Päihdehoito/putka, tk jne. kalliita vaihtoehtoja
 - ➔ Espoossa Tapanainen laskenut 1991 kustannussäästöjä
 - ➔ Vankien tapauksessa kustannussäästöt onnistuneessa asumisessa vielä suuremmat.
- Ympäristön ja asumispalvelun molemminpuolinen vuorovaikutus tärkeää
 - ➔ esim. asukasyhdistykset, sillan rakentaminen heihin tärkeää
 - ➔ Usein ympäristön suurin pelko on se, että kukaan ei puutu, kukaan ei välitä
- + Positiivisena asiana mainittakoon esim. Espoon kaupungin Olarinluoman vastaanottokodin ennakkoluuloton rekrytointi: maahanmuuttajataustaista henkilökuntaa, ja hyviä kokemuksia siitä.

Ryhmän työ toistaiseksi: Ryhmässä on tehty asuinaluelähtöisen toiminnan ja ympäristötoiminnan hyvien käytäntöjen käsikirjan pohjamateriaalia. Työtä on tehty niin, että vankiosaamiseen erikoistunut Oma ovi-hanke, Helsingin Diakonissalaitos ja Kuopion työterapinen yhdistys ovat kuvanneet paikallisia hyviä käytäntöjä, joita tähän työhön erityisesti liittyy.

Sovittiin, että Jukka Hampunen ja Kaijus Varjonen menevät tutustumaan Oma ovi hankkeeseen ja Siltavalmennukseen Tampereelle ja samalla työstävät tehtävää. Myös Pekka Kortelainen Kuopion Työterapistasta yhdistyksestä osallistuu puhelimitse.

Seuraava kokoontuminen 16.10.2009 Asunnottomuusseminaarissa laajennetulla ryhmällä

Kertaukseksi Ryhmän 4 tavoite 16.10.09 mennessä:

Tehdään alustava versio asuinaluelähtöisen työn mallista, joka toimii kaupungin koosta huolimatta. Kerätään kokemuksia hyvistä käytännöistä ja tekijöistä, joita asuinaluelähtöisessä työssä pitää ottaa huomioon. Tuodaan erilaisia tapausesimerkkejä asuinaluelähtöisestä työstä. Samalla voidaan tuoda esiin resurssitarvetta, jota ympäristötyöhön pitää suunnata.

Jatkotyöskentelyn pohjana toimivat Helsingin Diakonissalaitoksen, Kuopion erityisryhmien asumispalveluissa ja Tampereen Oma Ovi – projektin kokemukset toimivista käytännöistä.

Ei työ tapa, vaan työtapa –Jerry Cotton